

Usnesení Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30.07.1971, sp. zn. 6 Co 224/71, ECLI:CZ:NS:1971:6.CO.224.1971.1

Číslo: 9/1973

Právní věta: Směřuje-li opravný prostředek proti rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení, jež se týká několika důchodových nároků, může navrhovatel se souhlasem soudu vzít zpět opravný prostředek směřující proti rozhodnutí o některém z těchto nároků. V takovém případě soud řízení o přezkoumání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení částečně zastaví a pokračuje v tomto řízení jen ohledně zbývajících důchodových nároků. O částečné zpětvzetí opravného prostředku však nejde, jestliže navrhovatel i nadále trvá na přezkoumání rozhodnutí o uplatněném důchodovém nároku a pouze omezí skutková tvrzení, jimiž odůvodnil svůj opravný prostředek.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 30.07.1971

Spisová značka: 6 Co 224/71

Číslo rozhodnutí: 9

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Řízení před soudem, Rozhodnutí jiných orgánů, Sociální zabezpečení, Zpětvzetí opravného prostředku

Předpisy: 99/1963 Sb. § 79

§ 120

§ 200

§ 221

§ 226

§ 244

§ 247

§ 248

§ 249 101/1964 Sb. § 6

§ 80

§ 92

§ 96

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze z 29. 1. 1970 byl navrhovateli přiznán od 1. 11. 1969 poměrný starobní důchod podle ustanovení § 12 zákona č. 101/1964 Sb. v částce 450 Kčs měsíčně. Přiznaný důchod odpovídá započtené době zaměstnání 13 roků a době zaměstnání po vzniku nároku na poměrný starobní důchod, která činí 2 roky. Tímto rozhodnutím nebyla

navrhovateli započtena doba od roku 1925 do roku 1938, kdy pracoval ve mlýně svého otce, a to s odůvodněním, že šlo o přímý příbuzenský poměr k zaměstnavateli a pracovní poměr nebyl prokázán.

V opravném prostředku proti rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení navrhovatel uváděl, že mu má být započtena jako doba zaměstnání doba od roku 1925, kdy (podle předloženého potvrzení z roku 1947) pracoval u svého otce na základě pracovního poměru, v r. 1931 se oženil, se svou manželkou vedli samostatnou domácnost a manželku živil ze svého výdělku 1600 Kčs měsíčně, který dostával od otce za uváděnou práci ve mlýně.

Na základě tohoto opravného prostředku bylo u krajského soudu v Brně zahájeno řízení podle ustanovení § 244 a násl. o. s. ř. V průběhu tohoto řízení vydal Úřad důchodového zabezpečení 2. 2. 1971 nové rozhodnutí, jímž přiznal navrhovateli poměrný starobní důchod částkou 566 Kčs (včetně zvláštního přídatku), když mu dodatečně započtl odpracovanou dobu od 4. 7. 1951 do 9. 11. 1953. Navrhovatel se však na výzvu soudu vyjádřil k novému rozhodnutí o poměrném starobním důchodu tak, že i nadále trvá na svém požadavku, aby „mu byla započítána doba před válkou, nejméně ode dne, kdy se oženil“. Dne 19. 4. 1971 navrhovatel omezil svůj požadavek na započtení doby od 9. 6. 1931, kdy se oženil, až do 31. 3. 1935, kdy nastoupil jako revident Obilní společnosti a byl pak přihlášen k nemocenskému pojištění. Soud prvního stupně pak vydal usnesení, že se částečné zpětvzetí opravného prostředku připoustí a řízení se ohledně této části předmětu řízení zastavuje.

O opravném prostředku navrhovatele rozhodl soud prvního stupně usnesením z 19. 4. 1971 tak, že přezkoumávané rozhodnutí odpůrce zrušil jen v tom rozsahu, pokud jím nebyla navrhovateli zhodnocena další doba zaměstnání od 1. 12. 1931 do 31. 3. 1935. Soud prvního stupně vzal za prokázáno, že v daném případě šlo u navrhovatele o pracovní poměr ve smyslu tehdy platných předpisů, a to zejména od 1. 12. 1931, kdy byl navrhovatel již ženat a měl samostatnou domácnost, až do 31. 3. 1935, než se stal zaměstnancem Obilní společnosti. V uváděném usnesení vyslovil soud prvního stupně závěr, že Úřad důchodového zabezpečení je povinen započíst navrhovateli další dobu zaměstnání od 1. 12. 1931 do 31. 3. 1935.

Proti tomuto usnesení podal navrhovatel odvolání, v němž soudu prvního stupně vytýká, že mu neprávem nebyly podle ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. uznány doby od 9. 6. do 30. 11. 1931 a od 1. 10. 1935 do 30. 9. 1938. Popíral, že by se vzdal nároku na zápočet doby od 1. 10. 1935 do 30. 9. 1938, kdy pracoval jako zaměstnanec ve mlýně u svého otce. Uváděl, že u soudu prvního stupně došlo patrně k nedorozumění, neboť ve skutečnosti šlo o to, že mu nemá být jako doba zaměstnání v otcově mlýně započtena doba od 1. 4. do 30. 9. 1935, kdy byl v zaměstnaneckém poměru u Obilní společnosti.

Nejvyšší soud ČSR zrušil usnesení soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

V projednávané věci šlo o vyřešení otázky, zda navrhovatel může opravný prostředek (návrh) proti rozhodnutí o zákonném nároku ve věcech důchodového zabezpečení vzít za řízení zpět jen zčásti.

Řízení o přezkoumání rozhodnutí ve věcech důchodového zabezpečení je upraveno ustanoveními části čtvrté, hlavy čtvrté občanského soudního řádu, 1) označené marginální rubrikou „Přezkoumání rozhodnutí jiných orgánů“. Podle ustanovení § 244 odst. 1 o. s. ř., má-li soud podle zákona přezkoumávat rozhodnutí jiných orgánů, použije se pro takové řízení ustanovení tohoto zákona, pokud není zvláštním předpisem stanoveno jinak. Podle ustanovení § 247 odst. 1 o. s. ř. se řízení zahajuje na návrh, kterým je opravný prostředek proti rozhodnutí orgánu. Podle ustanovení § 249 o. s. ř. se přezkoumávané rozhodnutí usnesením soudu buď potvrdí, nebo zruší; zruší-li soud rozhodnutí

orgánu, je orgán vázán právním názorem soudu. Pokud jde o zpětvzetí opravného prostředku (návrhu), upravuje je ustanovení § 92 odst. 7 zákona č. 101/1964 Sb. tak, že opravný prostředek, o němž rozhoduje soud, lze vzít zpět bez jeho souhlasu, jestliže navrhovatel byl novým rozhodnutím příslušného orgánu plně vyhověno. Na to pak navazuje ustanovení § 248 o. s. ř., podle něhož dokud soud nerozhodne, může orgán vydat nové rozhodnutí, kterým návrhu zcela vyhoví; vydá-li orgán takové rozhodnutí, soud řízení zastaví.

Z těchto ustanovení tedy vyplývá, že v řízení o přezkoumání rozhodnutí ve věcech důchodového zabezpečení se zpětvzetí opravného prostředku řídí zásadně ustanovením § 96 o. s. ř., pokud ovšem zvláštní ustanovení § 92 odst. 7 zákona č. 101/1964 Sb. nestanoví něco jiného, nebo pokud něco jiného nevyplývá ze zvláštní povahy tohoto řízení.

Zvláštní povaha řízení o přezkoumání rozhodnutí ve věcech důchodového zabezpečení, které se vždy zahajuje na návrh (§ 79 a § 247 o. s. ř.), má určitý vliv i pokud jde o zpětvzetí návrhu. Je to důsledek odlišnosti předmětu řízení podle ustanovení části třetí občanského soudního řádu (§ 79 až § 200 o. s. ř.) na straně jedné a řízení o přezkoumání rozhodnutí jiných orgánů podle části čtvrté, hlavy čtvrté občanského soudního řádu na straně druhé. V prvním případě jsou předmětem řízení nároky, které navrhovatel může uplatňovat podle ustanovení § 80 o. s. ř. a které jsou blíže vymezeny v žalobním návrhu, přičemž lze do jednoho návrhu zahrnout více nároků (tzv. objektivní kumulace). V druhém případě však předmětem řízení je samotné rozhodnutí jiného orgánu, které má být podle návrhu přezkoumáno soudem. V řízení o přezkoumání rozhodnutí ve věcech důchodového zabezpečení jde o rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení o zákonném nároku na dávku důchodového zabezpečení a opravným prostředkem proti němu se navrhovatel domáhá jeho přezkoumání a zrušení, protože má za to, že není v souladu se zákonem. Také v tomto případě musí mít opravný prostředek (návrh) náležitosti požadované ustanovením § 79 odst. 1 o. s. ř. a musí proto obsahovat i pravdivé vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a musí také být z něho patrné, čeho se vlastně navrhovatel domáhá. Ke zdůvodnění svého tvrzení, že totiž rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení není v souladu se zákonem, musí tedy navrhovatel uvést určité skutečnosti a nabídnout důkazy.

Bere-li navrhovatel návrh na zahájení řízení zpět zcela a soud projeví s tím souhlas, řízení se zastaví a věc je tím po procesní stránce vyřízena. Jinak je tomu však, byl-li vzat zpět návrh na zahájení řízení jen zčásti. Je to nepochybně možné v případě tzv. objektivní kumulace nároků. Za částečné zpětvzetí návrhu je třeba pokládat i jeho omezení o část původně uplatněného nároku. Jde o omezení rozsahu uplatněného nároku v těch případech, v nichž se toto omezení dá číselně nebo jiným způsobem vyjádřit. V některých případech však je částečné zpětvzetí návrhu vyloučeno povahou uplatněného nároku, tedy povahou předmětu řízení. Tak je tomu např. ve sporech o osobním stavu (např. o rozvod a neplatnost manželství nebo o určení otcovství), ve sporu o neplatnost výpovědi pracovního poměru apod.

Obdobně je tomu i v řízení o přezkoumání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení o zákonném nároku na dávku důchodového zabezpečení. Směřuje-li opravný prostředek proti rozhodnutí, které se týká několika důchodových nároků, jako je tomu např., když jedním rozhodnutím byl přiznán invalidní důchod, vdovský důchod a sirotčí důchod, může navrhovatel se souhlasem soudu vzít opravný prostředek zpět i jen zčásti, tj. pokud směřuje proti rozhodnutí jen o některém z důchodů. Půjde tu o případ částečného zpětvzetí opravného prostředku ve smyslu ustanovení § 96 a § 244 odst. 1 o. s. ř.; soud přezkumné řízení částečně zastaví a pokračuje v něm jen ohledně zbývajících důchodových nároků. O částečné zpětvzetí opravného prostředku (návrhu) však nejde, jestliže navrhovatel i nadále trvá na přezkoumání rozhodnutí o uplatněném důchodovém nároku a během řízení toliko změní nebo omezí svá skutková tvrzení, jimiž původně odůvodnil svůj opravný prostředek proti rozhodnutí o důchodovém nároku. Předmět řízení, jímž je přezkoumávané rozhodnutí, o němž se musí soud ve svém výroku jednoznačně vyjádřit tak, že je buď potvrzuje nebo

zrušuje, není a nemůže být takovouto změnou skutkového tvrzení nikterak dotčen.

Tak tomu bylo i v projednávané věci, ve které navrhovatel 19. 4. 1970 u soudu prohlásil, že svůj požadavek na započtení reklamované doby zaměstnání omezuje na dobu od 9. 6. 1931 do 31. 3. 1935. Takovéto prohlášení navrhovatele nemohlo mít vliv na povinnost soudu prvního stupně, aby rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení přezkoumal ze všech zákonných hledisek, což je nezbytnou podmínkou toho, aby přezkoumávané rozhodnutí mohlo být soudem potvrzeno nebo zrušeno. Šlo v podstatě o pouhou změnu vylíčení skutečností, jimiž navrhovatel svůj opravný prostředek původně odůvodnil. Soud ovšem ve smyslu ustanovení § 120 odst. 1 o. s. ř. může provádět dokazování i ohledně skutečností, o nichž navrhovatel prohlásil, že již nežádá, aby v rámci přezkoumávání rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení bylo k nim přihlédnuto, má-li za to, že jde o skutečnosti rozhodující.

Odvolací soud dospěl proto k závěru, že ze strany navrhovatele nedošlo ve skutečnosti k částečnému zpětvzetí opravného prostředku proti rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení o jeho žádosti o přiznání starobního důchodu, nýbrž šlo toliko o změnu či omezení důvodů opravného prostředku; nebyl tedy podklad pro rozhodnutí soudu o připuštění částečného zpětvzetí opravného prostředku a o částečném zastavení řízení. Usnesení soudu prvního stupně proto nebrání tomu, aby se soud zabýval opravným prostředkem navrhovatele v celém rozsahu a aby je přezkoumal i z toho hlediska, zda při rozhodnutí o uplatněném nároku na starobní důchod mělo být odpůrcem ve smyslu ustanovení § 6 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. přihlédnuto i k době od 1. 10. 1935 do 30. 9. 1938, o níž navrhovatel tvrdí, že byl ve mlýně svého otce zaměstnán na základě pracovního poměru.

Protože soud prvního stupně se v tomto směru opravným prostředkem navrhovatele věcně nezabýval, když vycházel z mylného právního názoru, že v důsledku částečného zpětvzetí opravného prostředku otázka započitatelnosti uvedené doby zaměstnání přestala být předmětem řízení, bylo třeba podle ustanovení § 221 odst. 1 písm. a/ o. s. ř. napadené usnesení soudu prvního stupně zrušit a věc vrátit tomuto soudu k dalšímu řízení a novému rozhodnutí (§ 226 o. s. ř.).

1) zákon č. 99/1963 Sb. ve znění zákona č. 158/1969 Sb.